نامه علمی

نگرش دانشجویان سال آخر پزشکی به مسکن‌های اپیوییدی جهت تسکین درد بیماران

لیلی مقبولی *، داوود آقا محمدی، نیما ژاله نادری، مینا مقبولی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ مهر۱۳۹۰؛ ۱۱(۳): ۲۹۹ تا ۳۰۰

مقدمه

درد ناشی از بیماری‌ها، یکی از شکایات رایج بیماران است. مطالعات مختلف نشان می‌دهند ٦٩ درصد بیماران دردمند، جهت تسکین دردشان داروی کافی دریافت نمی‌کنند(۱). مطالعات مختلف در اقصی نقاط دنیا بیانگر این امر هستند که آگاهی ناکافی دانشجویان پزشکی و پزشکان از داروهای ضد درد، نگرش منفی ایشان و از همه مهمتر عدم آشنایی با اندیکاسیون‌های تجویز این داروها، از جمله مهمترین عوامل دخیل در این امر هستند(۱تا۳). هدف این مطالعه ارزیابی نگرش دانشجویان پزشکی در خصوص استفاده از مسکن‌های اپیوییدی است، تا با شناسایی موانع، بتوان راه‌حل‌های ممکن را ارائه نمود.

این پژوهش، یک مطالعه توصیفی است که جامعه پژوهش متشکل از ۲۰۰ نفر از دانشجویان سال آخر پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۸۸ (مهر تا اسفند) می‌باشد که در هنگام انجام پژوهش در یکی از بخش‌های بالینی مرکز آموزشی درمانی مشغول به تحصیل بوده‌اند. روش نمونه‌گیری در این پژوهش تصادفی بوده است.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای است که بر اساس پژوهش‌های قبلی (٤و٥) تهیه شده است، پرسشنامه شامل دو بخش است. بخش اول مربوط به خصوصیات دموگرافیک افراد شامل سن، جنس و بخش دوم شامل سؤالات سنجش نگرش (شامل ٦ سوال) می‌باشد. جمع نمره نگرش هر یک از پاسخ‌دهندگان نیز بر حسب امتیاز کسب شده براساس مقیاس لیکرت از ۱برای کاملاً مخالف تا ٥ برای کاملاً موافق محاسبه شد. حداکثر نمره پرسشنامه ۳۰ و حداقل آن نمره ٦ بوده است. پس از استخراج نمره نگرش هر دانشجو، در صورتی که نمره کسب شده پرسشنامه کمتر از ۱۷ بود نگرش منفی و در صورتی که بالاتر یا مساوی ۱۸ بود، نگرش مثبت در نظر گرفته می‌شد. داده‌ها توسط نرم‌افزارSPSS-16 و با استفاده از روش‌های آمار توصیفی تجزیه و تحلیل شد.

از تعداد ۲۰۰ دانشجوی پزشکی که پرسشنامه‌ها در بین ایشان توزیع گردید، ۱۷۳ مورد(٨٦/٥درصد) به طور کامل به

* **نویسنده مسؤول:** لیلی مقبولی، دانشجوی مقطع پزشکی عمومی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، آذربایجان شرقی، ایران. mlt.med@gmail.com
دکتر داوود آقا محمدی (استادیار)، گروه بیهوشی و مراقبت های ویژه، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، آذربایجان شرقی، ایران(daghamohamadi@yahoo.com)؛ نیما ژاله نادری، دانشجوی مقطع پزشکی عمومی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، آذربایجان شرقی، ایران.
؛ دکتر مینا مقبولی، پزشک عمومی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، آذربایجان شرقی، ایران. (dr_m.maghbooli@yahoo.com)

این نوشته حاصل طرح پژوهشی به شماره ۵/۴/۵۰۸۳ است که توسط معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تبریز تصویب و هزینه‌های آن پرداخت گردیده است.
این نوشته در تاریخ ۸۸/۱۱/۲۷ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ۸۹/۵/۱۴ اصلاح شده و در تاریخ ۸۹/۵/۱۷ پذیرش گردیده است.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]

سؤالات پاسخ دادند. از بین ایشان، ۱۰۲ نفر (۵۹ درصد) دارای نگرش منفی و ۷۱ نفر (٤١ درصد) دارای نگرش مثبت (۱۸نمره مساوی یا بیشتر از ۱۸) بودند.

۱۳۲ نفر از دانشجویان (۷۳/۷٤ درصد) میزان آگاهی و توانمندی خود را در خصوص تشخیص اندیکاسیون تجویز مخدرها ناکافی دانستند.

۸۸ نفر از ایشان نیز(٤۹/۱٦ درصد) اذعان نمودند در خصوص شناخت عوارض ناشی از مخدرها و مداخلات مورد نیاز در صورت بروز عوارض آگاهی کافی ندارند.

۱۳۹ نفر از این دانشجویان (۷۷/٦ درصد) در این مطالعه اعلام نمودند در صورت برگزاری، در کلاس‌ها یا کارگاه‌های مدیریت درد در بیماران بیمار شرکت خواهند نمود.

۵۹ درصد از دانشجویان سال آخر پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در این مطالعه، نگرش منفی به استفاده بهینه از مسکن‌های اپیوییدی و تجویز آنها نشان دادند که این یافته ها منطبق بر یافته‌های برخی مطالعات دیگر می‌باشد (۵).

همچنین یافته‌های مطالعه حاضر نگرانی دانشجویان سال آخر پزشکی را از عدم آگاهی کافی نسبت به درد نشان می‌دهد که با نتایج دو مطالعه انجام شده در این زمنیه مطابقت دارد(۷و٦). بلانی و همکارانش نیز در مطالعه خود ذکر کرده‌اند که دانشجویان پزشکی معتقدند جهت بهبود مراقبت درد از بیماران به آموزش‌های بیشتری نیاز دارند(۸).

یافته‌های این مطالعه با تأیید مطالعات پیشین، بر این امر صحه می‌گذارد که آموزش pain management در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران کافی نبوده و برگزاری دوره‌های آموزشی در سیستم آموزش پزشکی، همراه با ارائه اهمیت کاربردی این آموزش‌ها می‌تواند جهت بهبود این پدیده سودمند واقع شود.

منابع

1. Grossman SA, Sheidler VR, Swedeen K, Mucenski J, Piantadosi S. Correlation of patient and caregiver ratings of cancer pain. J Pain Symptom Manage. 1991; 6(2): 53-7.
2. Joranson DE, Cleeland CS, Weissman DE, Gilson AM. Opioids for Chronic Cancer and Non-Cancer Pain: A Survey of State Medical Board Members. [Cited 2011 Aug 15]. Available from: http://www.painpolicy.wisc.edu/publicat/92jmldo.htm
3. Von Roenn JH, Cleeland CS, Gonin R, Hatfield AK, Pandya KJ. Physician attitudes and practice in cancer pain management. A survey from the Eastern Cooperative Oncology Group. Ann Intern Med. 1993; 119(2): 121-6.
4. Cleeland CS, Cleeland LM, Dar R, Rinehardt LC. Factors influencing physician management of cancer pain. Cancer; 58(3): 796-800.
5. Ger LP, Ho ST, Wang JJ. Physicians' knowledge and attitudes toward the use of analgesics for cancer pain management: a survey of two medical centers in Taiwan. J Pain Symptom Manage. 2000; 20(5): 335-44.
6. Niemi-Murola L, Nieminen JT, Kalso E, Pöyhiä R. Medical undergraduate students' beliefs and attitudes toward pain: how do they mature? Eur J Pain. 2007; 11(6): 700-6.
7. Weinstein SM, Laux LF, Thornby JI, Lorimor RJ, Hill CS Jr, Thorpe DM, et al. Medical students' attitudes toward pain and the use of opioid analgesics: implications for changing medical school curriculum. South Med J. 2000; 93(5): 472-8.
8. Belani CP, Belcher AE, Sridhara R, Schimpff SC. Instruction in the techniques and concept of supportive care in oncology. Support Care Cancer. 1994; 2(1): 50-5.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-07]